VOX academiae

POSEBNI PRILOG ZA VISOKO OBRAZOVANJE, ZNANOST I UMJETNOST ■ 28. lipnja 2019. ■ Br. 17 NOVI LIST

R. BRMALJ

DOC. DR. IGOR CVEČIĆ

Internacionalizacija i mobilnost kao strateški ciljevi

Str. 4. i 5.

R. BRMALJ

NA RIJEČKOM KAMPUSU ODRŽANA TRIBINA O NAČINU IZBORA REKTORA

Riječko sveučilište želi što pravedniji sustav

Str. 3.

Ta je tema već otvorena na Senatu, a rasprava traje više od šest mjeseci. Najvažnije je imati dobro sveučilište i dobre institucije, kaže prof. dr. Snježana Prijić Samaržija, rektorica Sveučilišta u Rijeci

LIPANJ U ZNAKU BROJNIH KONFERENCIJA NA RIJEČKIM FAKULTETIMA

Str. 2., 6. i 8.

PRAVNI

EKONOMSKI

UČITELJSKI

DOKTORSKA ŠKOLA

SVEUČILIŠTE U RIJECI BILO JE DOMAĆIN MEĐUNARODNE DOKTORSKE ŠKOLE

Istraživači iz Ljubljane, Graza i Rijeke o kvaliteti života i rada u EU

Kvaliteta života širok je pojam, uključuje životne uvjete, ali i sreću, zdravlje, uvjete stanovanja, ravnotežu između poslovnog i privatnog života i drugo, kaže Daphne Ahrendt, Eurofound

Aneli DRAGOJEVIĆ MIJATOVIĆ, snimio Marko GRACIN

Na Kampusu riječkog sveučilišta ovaj je mjesec održana trodnevna međunarodna ljetna doktorska škola na temu kvalitete života i rada u Europi. Doktorsku školu organizirala su tri sveučilišta iz tri grada iz tri države: Sveučilište u Ljubljani (Slovenija), Sveučilište u Grazu (Austrija) i Sveučilište u Rijeci (Hrvatska), koje je ove godine bilo domaćin susreta. Kako je pojasnila rektorica riječkog sveučilišta prof. dr. Snježana Prijić Samaržija, koja je i svečano otvorila doktorsku školu, Ljubljana i Graz već nekoliko godina održavaju susrete studenta društvenih i humanističkih znanosti, a od ove godine im se pridružilo i Sveučilište u Rijeci. Smisao doktorske škole je uspostaviti još čvršću znanstvenu komunikaciju i razmjenu ideja, spoznaja i iskustava, te općenito razvijati suradnju, institucionalnu i individualnu, mladih istraživača i znanstvenika sveučilišta, koja su nam i geografski blizu, a funkcioniraju unutar zajedničkog europskog okvira i konteksta. U ime Sveučilišta u Ljubljani skup je pozdravila prof. dr. Aleksandra Kanjuo Mrčela, istaknuvši da je ovogodišnja tema iznimno važna ne samo za znanstvenike, nego za sve građane Europe, dok je ispred Sveučilišta u Grazu govorio prof. dr. Markus Hadler, naglasivši važnost dobre informacijske baze za daljnja istraživanja u okviru društvenih i humanističkih tema.

Interdisciplinarnost

Sa svake od partnerskih institucija sudjelovali su doktorandi s izlaganjima iz njihovog područja istraživanja, koje su dakle imali prilike izložiti i o tome raspravljali s kolegama, doktorskim studentima i profesorima. Raspon tema bio je širok, iako uvijek na neki način vezan uz glavnu temu, a doticao se ekonomskih, političkih, zdravstvenih i drugih uvjeta života i rada u pojedinim zemljama Unije, više ili manje njegujući i teorijski pristup. Naglasak doktorske škole je na interdiciplinarnosti čime se nastoji iste teme sagledati iz alternativnih kuteva što su sudionici ocijenili iznimno korisnim i plodonosnim za daljnji rad.

Kvalitetna informacijska baza od iznimne je važnosti za istraživanja i u okviru društvenih i humanističkih tema

Zanimljivo uvodno predavanje održala je Daphne Ahrendt, ispred Eurofounda, europske institucije sa sjedištem u Dublinu, prezentiravši usporedne podatke o kvaliteti života po zemljama EU. Ahrendt je pojasnila je da Eurofound europska agencija povezana s brojnim europskim institucijama, međutim u radu neovisna. Obilje komparativnih podataka na raspolaganju je onima koji osmišljaju razvojne politike, ali i studentima i istraživačima kao podloga za kvalitetnija istraživanja. Agencija kontaktira građane/zaposlenike, sindikate i vlade, a cilj joj je stvoriti baze podataka koje mogu pomoći u kreiranju politika upravljanja. U svom radu, oslanjaju se na intervjue, ankete, ali i ekspertne analize, surađuju sa sveučilištima te koriste brojne druge baze podataka. Ahrendt je rekla da je kvaliteta života multidimenzionalna, puno šira od uvjeta života, odnosno uz same životne uvjete uključuje i sreću, zdravlje, uvjete stanovanja, ravnotežu između poslovnog i privatnog života itd. Mjeri se i kvaliteta javnog servisa koja između ostalog uključuje i osjećaj povjerenja u institucije, eventualne društvene tenzije, stupanj participacije ili pak isključenosti i slično. Sve to govori o kvaliteti društva, kao mješavine subjektivnih i objektivnih pokazatelja. Na ljestvici sreće i zadovoljstva životom Hrvatska se tako pozicionirala u donjoj polovici i ispod prosjeka EU. Dok su najsretniji Danci, najmanje su zadovoljni građani Albanije. Slovenija je pozicionirana više od nas, ali i dalje ispod prosjeka EU, dok je Austrija pozicionirana visoko na ljestvici, na četvrtom mjestu, iza Danske, Finske, Švedske, čiji građani, prema ovim istraživanjima, žive najsretnije živote. Što se tiče Hrvatske, zabrinjavajuće je da je u promatranom razdoblju od 2011. do 2016. čak zabilježen i pad na ovoj ljestvici, dok Slovenija stagnira, a u Austriji se opće stanje sreće i zadovoljstva još i dodatno povećalo.

Slika svijeta

U okviru panela i rasprava bilo je riječi i o tome što određene društvene skupine podrazumijevaju pod kvalitetom života, obzirom da postoje odstupanja u percepciji ovisno o kulturološkim razlikama, koje se onda odražavaju i na formiranje javnih politika. Mogli smo čuti i o preprekama i poteškoćama s kojima se suočavaju istraživači na ovom području prilikom prikupljanja podataka, intervjuiranja građana i slično, ali i financiranja, pri čemu se i javni budžeti za ove svrhe smanjuju, na što je navodno utjecao i Brexit. Na konferenciji je bilo riječi o siromaštvu, rastućim nejednakostima, prekarnom radu koji uzima maha, ali i političkom okviru i rastućem populizmu koji je izazov za sve istraživače i znanstvenike koji dakle trebaju dati egzaktne podatke i tako doprinijeti spoznaji istine, odnosno boljem razumijevanju slike svijeta.

CENTAR ZA NAPREDNE STUDIJE NA PROJEKTU NJEMAČKE VOLKSWAGEN ZAKLADE

Kulture odbijanja traže angažman

Cilj projekta je istražiti genezu ekstremno radikalnih, populističkih stavova, tumači doc. dr. Sanja Bojanić

Marilea PUDAR

Centar za napredne studije jugoistočne Europe (CAS SEE) Sveučilišta u Rijeci prijavio je i izborio sudjelovanje na iznimno zanimljivom projektu njemačke Volkswagen zaklade o takozvanim »kulturama odbijanja« u Europi danas. Koordinatorica projekta u okviru riječkog sveučilišta je doc. dr. Sanja Bojanić, direktorica CAS-a i prodekanica za međunarodnu suradnju riječke Akademije primijenjene umjetnosti, dok istraživanje provodi Kristina Stojanović Čehajić, psihologinja i doktorandica doktorskog studija »Filozofija i suvremenost«. Za Vox Academiae nam otkrivaju prvu fazu hodograma aktivnosti vezanih za projekt koji je netom započeo, nakon koje slijede redom digitalna etnografija i opservacija s participacijom u drugoj i trećoj godini istraživanja.

– Tema projekta - kulture odbijanja - delikatna je, i za sobom povlači pojedinačni građanski angažman, ali i institucionalni angažman sveučilišta, tumači Bojanić, dodajući da je riječko sveučilište jedina institucija u Hrvatskoj koja sudjeluje u ovom europskom projektu. Uz dakle Hrvatsku, koju predstavlja riječki CAS, u projekt su uključene i institucije iz Švedske, Austrije, Njemačke i Srbije. Projekt je težak ukupno milijun eura, što su sredstva koja Volkswagen zaklada stavlja na raspolaganje svim uključenim institucijama za troškove pojedinačnih istraživanja.

Siva zona

– Cilj projekta je istražiti genezu ekstremno radikalnih, populističkih stavova. Takvi su stavovi danas postali prijetnja Europi kakvu poznajemo, a koja je, unatoč nedostacima, i dalje najpoželjnije mjesto za život, za koje se vrijedi zauzeti i boriti, tumači Bojanić. Kaže da se o populizmu puno govori, a oči cijele Europe bile su donedavno uprte u europarlamentarne izbore na kojima krajnja desnica i njene populističke platforme, unatoč agresivnom nastupu, ipak nisu uspjele izboriti premoć. No, pitanje je što će biti dalje. Međutim, ističu naše sugovornice, ovo istraživanje nema nikakvu političku konotaciju niti je zamišljeno da promiče bilo koje ideološke vrijednosti, već u znanstveno-istraživačkom smislu pokušava prodrijeti u sfere iracionalnih razloga nastanka ekstremnih stavova koji u društvu utječu na sistemski problematične ili pak signifikantne pojave pogodne u kreiranju stavova mržnje, antagonizama, zatvaranja...

Iako se veže na politički kontekst EU-izbora, projekt nije politički, već znanstveni

Sanja Bojanić

– To je, rekla bih, i dalje siva zona koju ovaj transnacionalni projekt nastoji dokučiti, jer nam je namjera prepoznati što je u korijenu takve pojave. Iako se govori o siromaštvu i nejednakostima, a što jesu veliki problemi današnje Europe i svijeta, mislim da problem radikalizacije i zatvaranja prema drugome i drugačijem, gdje je posebno apostrofiran problem migranata, nije samo ekonomski uvjetovan. Brojni su drugi faktori, koje upravo pokušavamo istražiti temeljem individualnih intervjua s građanima i građankama, radnicama i radnicima unutar određenih djelatnosti koji su pristali s nama podijeliti svoje mišljenje i stavove, kaže Bojanić.

Transformacije rada

– Projekt je krenuo, u tijeku je prva faza terenskog istraživanja, a iako se veže na politički i kontekst EU-izbora, nije politički, već znanstveni, te je daleko širi u znanstvenom smislu, budući da imamo antropološki pristup: zanimaju nas transformacije radničke klase i rada koji se nedvojbeno mijenja pod utjecajem digitalizacije i industrije 4.0. Postoji jedna nevidljiva razina društvene aktivnosti koja implicira ideološke konzekvence: konzervativizam, averziju prema drugima, ili pak drugo lice cijele priče, a to je romantizirani pristup migrantima, što je druga krajnost, također nerealna i također populistička u drugom smislu, tumači Bojanić. Istraživači CAS-a razgovaraju s ljudima u Rijeci i Zadru, orijentirali su se dakle na dva hrvatska grada, te na dvije industrijske grane: logistiku, u okviru koje će sugovornici biti većinom pomorci, te maloprodaju, gdje će razgovarati s djelatnicima u trgovačkim lancima.

Aneli DRAGOJEVIĆ MIJATOVIĆ

Rijeka i Zadar

– U okviru prve faze istraživanja, u Rijeci i Zadru napravit ćemo po 10 intervjua unutar spomenute populacije, naravno, uz pristanak svakog pojedinačnog sugovornika, pri čemu surađujemo i sa sindikatima, ističe naša sugovornica. Po okončanju projekta, rezultati istraživanja bit će javno prezentirani u svim zemljama učesnicama.

RASPRAVA O NAČINU IZBORA REKTORA U ORGANIZACIJI UNIVERSITAS-a

Riječko sveučilište želi što pravedniji sustav

Trenutno se najprihvatljivijim smatra model prema kojem bi se izbori za rektora riječkog sveučilišta provodili u dvije faze: prva faza provodila bi se na sastavnicama, a druga na Senatu, pojasnila je dekanica riječkog Pravnog fakulteta prof. dr. Vesna Crnić Grotić

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ, snimio Roni BRMALJ

Usvoji li se nacrt Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju sveučilištima će se otvoriti mogućnost promjene načina izbora rektora, a uz postojeći sustav izbora tajnim glasovanjem članova Senata ponudit će se i mogućnost izbora putem javnog poziva ili pak javnog natječaja. O tome kakav sustav izbora rektora uvesti da bi on bio transparentniji i demokratičniji raspravljalo se na tribini Udruge za razvoj visokog školstva »Universitas« pod nazivom »Kako birati rektora: potrebe i mogućnosti revizije izbora«, a kakve bi promjene novi Zakon mogao donijeti predstavio je izv. prof. dr. Frane Staničić s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koji je ujedno i član radne skupine za izradu nacrta Zakona.

– Danas imamo sustav prema kojem se rektor bira tajnim glasovanjem članova Senata i na svim hrvatskim sveučilištima biračko tijelo čine članovi Senata. Prema nacrtu Zakona uvode se dva modela, jedan kakav danas poznajemo, a drugi model je takozvani distributivni model osmišljen po uzoru na austrijski model izbora rektora. Prelazak na distributivni model zahtjeva usklađivanje Statuta Sveučilišta, a o tome hoće li neko sveučilište prijeći na takav model odlučivat će Senat tajnim glasovanjem. Dogodi li se da većina članova bude za promjenu Sveučilište bi moralo bitno izmijeniti svoj unutarnji ustroj, a ukoliko ne prođe takva odluka onda iduće dvije godine Senat ne bi mogao ponovno odlučivati o promjeni modela izbora rektora, pojasnio je Staničić.

Taj novi model otvara mogućnost za izbor rektora putem javnog poziva iz redova uglednih znanstvenika i umjetnika, zaposlenika sveučilišta ili javnim natječajem iz redova šire akademske zajednice, što će u praksi značiti da se za rektorsku funkciju može prijaviti i kandidat koji nije zaposlenik tog sveučilišta. Za razliku od sadašnjeg uvjeta za rektora da kandidat mora biti redoviti profesor distributivni model izbora takav zahtjev ne predviđa, pa u konačnici rektor uz to što ne mora biti zaposlenik sveučilišta ne mora čak imati ni izbor u trajno zvanje, ali ono što će morati zadovoljiti je da nema prekršene nikakve etičke odredbe, kao i da iza sebe ima vrhunsku znanstvenu karijeru.

– Svako sveučilište za sebe može utvrditi kakav način izbora rektora želi, a u distributivnom modelu izbora odluku ne donosi samo Senat nego i sveučilišni savjet. Senat sveučilišnom savjetu, koje će imati devet članova, predlaže tri najbolja kandidata, a temeljem tog prijedloga Senata savjet provodi izbor, dodao je Staničić.

Riječki iskorak

Ne čekajući donošenje novog zakonskog okvira koji je još uvijek u fazi nacrta po pitanju promjene načina izbora rektora Sveučilište u Rijeci već je napravilo iskorak, jer kako je kazala rektorica prof. dr. Snježana Prijić Samaržija ta je tema već otvorena na Senatu Sveučilišta u Rijeci, a rasprava traje više od šest mjeseci. Temu izbora rektora i moguće intervencije u taj sustav rektorica je već otvorila i u svom programu rada, kao i sada u mandatu, a razlog tome, pojasnila je, činjenica je da je najvažnije imati dobro sveučilište i dobre institucije.

– Da bi one bile dobre važno je imati dobro rukovodstvo i dobru upravu. Prvi i osnovni motiv je kako unaprijediti sveučilište i bolje pozicionirati rad istraživača i studenata. Drugi važan motiv je što se prilikom svakog izbora rektora otvara javno pitanje je li postojeći način izbora najbolji mogući i tom prilikom se referira na moguće degeneracije sustava. Otvara se pitanje lobiranja i je li taj sustav lobiranja toliko velik da korumpira izbor rektora, kazala je rektorica.

Ujedno je izrazila želju da idući izbori na Sveučilištu u Rijeci budu takvi da se ponovno ne otvara pitanje je li izborni sustav takav da ne generira pravu osobu na rektorsko mjesto, a ono što se trenutno smatra najprihvatljivijim načinom izbora u okviru postojećih zakonskih mogućnosti je model prema kojem bi se izbori za rektora riječkog Sveučilišta provodili u dvije faze. Predstavljajući taj model dekanica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci prof. dr. Vesna Crnić Grotić pojasnila je da bi se prva faza izbora provodila na sastavnicama, a druga na Senatu.

– U tom kontekstu predvidjeli smo predizbore. Dakle, to bi bila prva faza izbora na razini sastavnica, a ideja je da sastavnice izaberu dva kandidata s predložene liste te da Fakultetska vijeća glasaju o kandidatima. Predvidjeli smo i vrlo kratak rok do provedbe izbora na Senatu, svega osam dana, i to upravo iz razloga kako bi se smanjila mogućnost lobiranja kandidata, iznijela je Crnić Grotić.

Studentski predstavnici

Komentirajući postojeći model načina izbora rektora u kojem se najčešće rektor bira tajnim glasovanjem članova Senata, koji čine tek jedan posto nekog sveučilišta, dr. Nikola Baketa s Instituta za društvena istraživanja upozorio je da uključenost manjeg broja ljudi na donošenje odluka zapravo predstavlja i manji broj onih na koje je potrebno utjecati kako bi se donosile odluke u skladu s interesima pojedine skupine. Ujedno je istaknuo i da je istraživanje Instituta pokazalo da čak 70 posto ispitanika smatra da postojeći sustav sustav podržava ortački akademizam, odnosno razne vrste klijentelističkih veza. Osvrćući se pak na autonomiju sveučilišta istaknuo je da trenutno autonomija služi kao izgovor izbjegavanja upravnih nadzora od strane ministarstva.

Pitanja autonomije sveučilišta dotaknuo se i doc. dr. Dario Čepo s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu ustvrdivši da je autonomija trebala biti okvir koji će jamčiti da se politika primarno ne miješa u sveučilište, a to je autonomija sveučilišta.

– Autonomija i zakonske promjene koje su se temeljile na toj autonomiji izbacile su resorno ministarstvo i politiku iz mogućnosti da utječu na to tko se zapošljava, dobiva koeficijente i slično. Ta je autonomija trebala jamčiti pozicije sveučilišta i slobode akademskog istraživanja, a ono što se dogodilo je da je moć koja je do tada bila u rukama političkih aktera u ministarstvima prešla u ruke, u najvećem broju slučajeva, jedne osobe, a to je rektor sveučilišta, naglasio je Čepo.

Kao pozitivan primjer naveo je upravo riječko Sveučilište, ujedno ocjenivši i da splitsko kreće u dobrom smjeru, jer riječ je o primjerima gdje je akademska sloboda ključan element akademske autonomije, a ne partikularni interesi pojedinih grupa.

– Postoje tri elementa demokratskog deficita u izboru rektora. Netransparentnost cjelokupnog procesa, izbor studentskih predstavnika koji su u svim situacijama do sada bili iznimno problematični, bilo zbog malog izlaska studenata na izbore, ali i okupiran način na koji biraju studentski predstavnici. Problematično je i to što u načelu studentske predstavnike u Senatu ne biraju sami studenti, nego biraju studentski predstavnici koje su studentski predstavnici odabrali. Dakle, otišli smo dva koraka dalje od izravnog demokratskog legitimiteta. Treća problematična točka je sam Senat koji je potpuno pasivizirano tijelo koje je fokusirano na sebe i partikularne interese. Ključno je promijeniti način izbora rektora, kao i promijeniti način izbora studentskih predstavnika u Senat, poručio je doc. dr. Čepo.

Izborna baza

Na činjenicu da postojeći sustav izbora rektora nije najidealniji i to prvenstveno iz toga što su članovi Senata premala izborna baza upozorio je prof. dr. Igor Radeka, predsjednik Velikog vijeća Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja. Ujedno je istaknuo i da nije veliki optimist po pitanju uvođenja promjena, jer sam nacrt Zakona do sada je već doživio niz izmjena.

– Nisam osobiti optimist iz dva razloga, jer smo do sada imali dva gorka iskustva pokušaja integracije sveučilišta, a drugo prijedlog Zakona već je doživio niz izmjena, kazao je Radeka.

Prema mišljenju doc. dr. Ksenije Grubišić s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, ni važeći Zakon ne propisuje da je izborno tijelo nužno Senat, ali su svojim statutima sveučilišta odredila da tako jest i svi se toga drže. Rasprava o tome treba li mijenjati model izbora i koji odabrati pokrenuta je upravo iz razloga da se čuju mišljenja, jer svaki postojeći sustav odabira ima svoje prednosti i nedostatke, a riječko Sveučilište želi uvesti što pravedniji sustav.

Tema načina izbora rektora već je otvorena na Senatu Sveučilišta u Rijeci, a rasprava traje više od šest mjeseci. Najvažnije je imati dobro sveučilište i dobre institucije, a da bi one bile dobre važno je imati dobro rukovodstvo i dobru upravu

Prof. dr. Snježana Prijić Samaržija, rektorica Sveučilišta u Rijeci

Prema nacrtu Zakona uvode se dva modela, jedan kakav danas poznajemo, a drugi tzv. distributivni model osmišljen po uzoru na austrijski

Izv. prof. dr. Frane Staničić, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Autonomija je trebala jamčiti pozicije sveučilišta i slobode akademskog istraživanja, a ono što se dogodilo je da je moć koja je do tada bila u rukama političkih aktera u ministarstvima prešla u ruke, u najvećem broju slučajeva, jedne osobe, a to je rektor sveučilišta

Doc. dr. Dario Čepo, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

DOC. DR. IGOR CVEČIĆ, ČLAN STRUČNOG VIJEĆA ZA INTERNACIONALIZACIJU, ISTRAŽIVANJA I PROJEKTE SVEUČILIŠTA U RIJECI, ČLAN POVJERENSTVA ZA ERASMUS

Studiranje u inozemstvu olakšava napredak u karijeri i osobnom životu

Zaključno s ovom akademskom godinom, naši su studenti odradili 1.260 odlaznih mobilnosti, dok je na našem sveučilištu ukupno gostovalo 1.085 stranih studenata, ističe doc. dr. Igor Cvečić, dodajući da i po broju dolaznih i odlaznih studenata prednjači Ekonomski fakultet, dok je najčešća zemlja razmjene Poljska

Aneli DRAGOJEVIĆ MIJATOVIĆ, snimio Roni BRMALJ

Doc. dr. Igor Cvečić član je Stručnog vijeća za internacionalizaciju, istraživanja i projekte Sveučilišta u Rijeci, član Povjerenstva za ERASMUS UNIRI, predsjednik Povjerenstva za međunarodnu suradnju Ekonomskog fakulteta u Rijeci i direktor preddiplomskog i diplomskog studijskog smjera International Business (EFRI). Za Vox Academiae doc. dr. Cvečić govori o trendovima u studentskoj i mobilnosti nastavnog osoblja na riječkom sveučilištu, te važnosti procesa internacionalizacije kao jednom od strateških ciljeva Sveučilišta i njegovih sastavnica.

– U kontekstu razvoja pojedinog područja, određene zemlje ili njenih regija i gradova, važno je identificirati ključne prednosti i mogućnosti koje se mogu razvijati i tako omogućiti adekvatno pozicioniranje na svjetskoj sceni, ali i osigurati budućnost lokalnog ili regionalnog razvoja, zaposlenosti i blagostanja domicilnog stanovništva. U današnje vrijeme globalizacije, digitalizacije i intenzivnih društvenih promjena, sveučilište ima odgovornu ulogu u stvaranju prilika za nove generacije budućih stručnjaka koji se trebaju prilagođavati takvom radnom i društvenom okruženju koje karakteriziraju sve češće i intenzivnije promjene. Sveučilište treba pratiti korak i, po mogućnosti, preduhitriti eventualne poremećaje na tržištu rada i u ekonomiji općenito, naravno u suradnji s javnim sektorom, poduzećima i lokalnom zajednicom, tumači Igor Cvečić. Kaže da je jedan od ključnih izazova Sveučilišta u Rijeci, kao i svih njegovih sastavnica, pronaći načine boljeg povezivanja visokoobrazovnog sustava i tržišta rada, koje se brzo i sveobuhvatno mijenja.

– Svjedoci smo situacije, pogotovo među našim mladima, gdje ih sve više bira odlazak u inozemstvo radi realizacije boljih radnih i životnih uvjeta, a što im je omogućeno i članstvom naše države u Europskoj uniji. S druge strane, vidimo kako su hrvatski poslodavci primorani tražiti radnike iz drugih zemalja, čak kontinenata. Dalo bi se zaključiti kako naš obrazovni sustav možda nije dobro posložen. Premda ga zasigurno treba osuvremeniti, upitno je kako mlade ljude motivirati da se osposobljavaju za profesije koje su potrebne našim poslodavcima ili koje možda čak smatraju »manje vrijednima«. Naime, mladi ljudi prilikom odabira svoje buduće profesije razmatraju opcije koje bi im trebale osigurati dobro radno mjesto i ugodan život. Tu treba gledati dugoročno. Upitno je koliki udio njih, u vrijeme odabira škole ili studija, proučava otvorene natječaje za radna mjesta ili statistike Zavoda za zapošljavanje. Osim toga, živimo u doba sveprisutnog digitalnog okruženja koje mladima omogućuje drugačiju perspektivu na svijet rada i na razvoj njihovih karijera. Možemo se pitati, razmatraju li oni kratkoročne mogućnosti zapošljavanja u lokalnoj tvornici, restoranu ili na farmi, ili pak studiranja kako bi stjecali određene vještine i znanja koja će im omogućiti šire mogućnosti budućeg zapošljavanja. O tome se intenzivno istražuje, raspravlja te postoje različiti stavovi među predstavnicima akademije, poslodavaca i samih radnika, ističe Cvečić.

Preferirane destinacije naših studenata su Poljska, Austrija, Italija, Španjolska, Njemačka, Češka, Slovenija, Portugal. Riječko sveučilište popularno je pak među dolaznim studentima iz Poljske, Italije, Španjolske, Latvije, Njemačke, Finske, Rumunjske i Slovačke...

Internacionalizacija strateški cilj sveučilišta

I Sveučilište u Rijeci internacionalizaciju je, napominje doc. dr. Cvečić, zacrtalo kao strateški cilj, uključujući primjerice ciljeve poput:

– Povećanja broja dolaznih i odlaznih studenata u kontekstu ERASMUS razmjene i sličnih mogućnosti

– Povećanja broja upisanih studenata UNIRI-a koji nisu državljani Republike Hrvatske (iz EU, ali i ostalih zemalja svijeta)

– Povećanja broja studijskih programa na stranim jezicima te združenih studijskih programa s inozemnim institucijama

– Osiguranja financiranja međunarodnih ljetnih škola i programa cjeloživotnog obrazovanja

– Međunarodnog usavršavanja nastavnika kao dodatnog kriterija za znanstveno-nastavno napredovanje

– Uključivanja inozemnih nastavnika s partnerskih institucija u izvedbu pojedinih kolegija i programa UNIRI-a

– Poželjne (ili obvezne) međunarodne mobilnosti studenata doktorskih studija na UNIRI

– Osiguravanja dodatnih financijskih mogućnosti obostrane mobilnosti nastavnog kadra, itd.

U konačnici, UNIRI i njene sastavnice sustavno potiču internacionalizaciju putem međunarodne suradnje i partnerstava; znanstveno-istraživačkih, poslovno-znanstvenih i nastavnih projekata; te aktivnosti u relevantnim međunarodnim organizacijama u znanosti i visokom obrazovanju. Time se ujedno unaprjeđuje domaća i međunarodna vidljivost i ugled Sveučilišta, promovira vrijednosti i dosege znanstveno-istraživačkog i umjetničkog rada, te sustavno popularizira znanost i umjetnost, napominje doc. dr. Cvečić.

Snažnija integracija

– Sveučilište u Rijeci jedno je od četiri najveća u Hrvatskoj. Međutim, Hrvatska postaje »premala« kako bi naša visoka učilišta, bilo javna, bilo privatna, ostala koncentrirana samo na lokalne ili regionalne potrebe. Krenuvši od Ekonomskog fakulteta u Rijeci, gdje gotovo dvije trećine upisanih studenata nije iz naše županije, a svjedočimo i sve većem interesu za studiranjem u Rijeci od strane inozemnih studenata, jasno je kako visokoobrazovni sustav treba biti prilagođen širim potrebama te treba stvarati i realizirati programe budućih građana svijeta. Na svjetskoj razini trenutno je preko pet milijuna stranih studenata upisano u razne programe visokog obrazovanja. Njihov broj se udvostručio u razdoblju od samo petnaestak godina, a učetverostručio u razdoblju od tri desetljeća (Education at a Glance: OECD Indicators, 2017). U ovoj činjenici hrvatska sveučilišta pronalaze motivaciju za razvoj kapaciteta uključivanja dijela tog broja stranih studenata u naše međunarodne programe, što će voditi snažnijoj integraciji Hrvatske u Europski visokoobrazovni prostor. Prvi korak u tome može se smatrati uključivanje hrvatskih sveučilišta u program mobilnosti ERASMUS, ističe Cvečić. Napominje da su naši studenti od akademske godine 2009./2010. dobili priliku studirati semestar ili dva na brojnim europskim sveučilištima, a prvi dolazni inozemni studenti uključeni su u studije hrvatskih visokih učilišta dvije godine kasnije.

– Program mobilnosti ERASMUS pruža mogućnost studentima da provedu maksimalno dvanaest mjeseci (tijekom istog studijskog programa) u drugim programskim zemljama članicama kako bi studirali ili odrađivali stručnu praksu, a što im se po povratku vrednuje od strane njihovih domicilnih visokih učilišta kao sastavni dio studijskog programa te im se to bilježi u dodatku diplomi. Pored studenata, ERASMUS obuhvaća i mobilnost nastavnog i nenastavnog osoblja, te recentnije i druge prateće programe namijenjene mladima u okviru ERASMUS+ programskih okvira, uključujući poduzetničke, volonterske, sportske i druge programe za mlade, tumači Cvečić.

Mir, sloboda, euro i – ERASMUS

Na europskoj razini, ističe naš sugovornik, program studentske razmjene iniciran je 1987. godine.

– Od tada je u programu sudjelovalo preko 5 milijuna mladih Europljana, dok godišnje to iznosi oko 300.000 studenata. ERASMUS program KA 107 omogućuje studiranje i izvan Europe, te dolazak određenog broja studenata i nastavnog osoblja iz partnerskih zemalja. Time dolazimo do brojke od devet milijuna korisnika svih ERASMUS+ programa. U programskom razdoblju 2014.-2020. godine zemlje članice su dogovorile proračun od 14,7 milijardi eura za ERASMUS mobilnost. Dio toga, naravno, i za Republiku Hrvatsku, odnosno za naša visoka učilišta i naše studente. S obzirom na dugogodišnju tradiciju, ERASMUS je prepoznat širom Europe kao jedna od ključnih prednosti članstva u EU. Ispitivanje javnoga mnijenja među Europljanima ukazuje kako je taj program pozicioniran na visoko četvrto mjesto najpozitivnijih postignuća ove integracije. Tako i među našim građanima, ERASMUS prepoznaje 28 posto ispitanika, što je čak više nego europski prosjek – 25 posto. Veću važnost u kontekstu postignuća Unije imaju mir među članicama, sloboda kretanja ljudi, roba i usluga te euro, pojašnjava Cvečić, koji iznosi zanimljive podatke. Naime, Sveučilište u Rijeci se u ERASMUS program uključilo tijekom akademske godine 2009./2010., kada je prvih 35 studenata UNIRI-a dobilo priliku otići u programske zemlje na studij. Zaključno s ovom akademskom godinom, naši su studenti odradili 1.260 odlaznih mobilnosti, najviše s Ekonomskog fakulteta (284), Filozofskog (219) te Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu – FMTU (211). Solidan broj bilježe i druge sastavnice, ponajprije Pravni fakultet (116), Odjel za biotehnologiju (88) te Tehnički fakultet (75). Preferirane destinacije naših studenata su: Poljska (207), Austrija (156), Italija (123), Španjolska (123), Njemačka (115), Češka (106), Slovenija (103) te Portugal (99). Prvih 26 stranih studenata koji su gostovali na našem sveučilištu učinili su to tijekom akademske godine 2011./2012., dok je danas njihov ukupan broj 1.085. I ovdje prednjači Ekonomski fakultet s 313 stranih (»incoming«) studenata. Slijede ga FMTU (290), Filozofski (183), Pravni (84) te Pomorski fakultet (83). Riječko sveučilište popularno je među dolaznim studentima iz: Poljske (272), Italije (104), Španjolske (98), Latvije (74), Njemačke (72), Finske (62), Rumunjske (58) i Slovačke (52), ali i drugih zemalja.

I osoblje putuje

– Zanimljivo je spomenuti kako ERASMUS mobilnost koriste i naši studenti doktorskih i ostalih poslijediplomskih studija, premda njihov broj nije toliko zastupljen zbog specifičnih problema oko organiziranja njihovog odsustva s radnog mjesta. Naime, gotovo svi naši postdiplomci su ujedno zaposlenici javnih ili privatnih tvrtki, ili su zaposlenici institucija visokog obrazovanja. Duža odsustva radi iskorištavanja ERASMUS mobilnosti njima su stoga komplicirana, premda Sveučilište u Rijeci nastoji stvarati bolje uvjete i za njih. Od 2009. godine takvu mogućnost iskoristilo je pedesetak naših postdiplomaca.

Što se tiče mobilnosti nastavnog i nenastavnog osoblja, početni »skromni« interes naših djelatnika (također od 2009. godine) trenutno je nadišao financijske mogućnosti raspoloživog iznosa koje sveučilištu raspodjeljuje Agencija za mobilnost i programe EU, odnosno Europska komisija. Ove godine se prijavilo preko 120 nastavnih i nenastavnih djelatnika UNIRI-a, samo za klasični program ERASMUS mobilnosti. Pored toga postoje i drugi, manje poznati programi mobilnosti poput CEEPUS-a (program sveučilišne razmjene studenata i nastavnika iz zemalja srednje, istočne i jugoistočne Europe) te bilateralni sporazumi između našeg sveučilišta i partnera iz Europe ili drugih kontinenata. Tako su naši studenti i djelatnici imali prilike provesti nekoliko dana ili mjeseci u Japanu, Južnoj Koreji, Australiji, Rusiji itd.

U odlaznoj i dolaznoj mobilnosti nastavnog i nenastavnog osoblja prednjače FMTU, Filozofski, Ekonomski, Medicinski fakultet te Rektorat, što uključuje i razne službe poput Ureda za ERASMUS ili Centra za studije. Upravo je Ured za ERASMUS jedan od ključnih službi koja omogućuje učinkovito provođenje natječaja i samog programa mobilnosti na razini studentske, ali i mobilnosti djelatnika UNIRI-ja. Naše je sveučilište jedno on najuspješnijih u Hrvatskoj, a to pokazuje našu usmjerenost k internacionalizaciji i strateškom razvoju UNIRI-ja. Prostora za napredak ima, pri čemu je jedan od ključnih izazova približiti studentima i njihovim obiteljima, ali i svim dionicima unutar Hrvatske prednosti takvog programa. Još uvijek je taj program novitet u okvirima naše države te postoje strahovi i brojne nejasnoće, odnosno nerazumijevanje. Čak od strane potencijalnih poslodavaca, premda je znanstveno dokazano kako korisnici programa studijske mobilnosti, stručne prakse ili programa usavršavanja u inozemstvu stječu korisne vještine i znanja neophodne za njihov profesionalni i osobni razvoj. Život, studij i rad u drugoj državi korisnike ovakvih programa čini fleksibilnijima i iskustveno bogatijima, što im olakšava uključivanje na tržište rada te napredak u karijeri, ali i osobnom životu, kaže Cvečić.

Internacionalizacija »kod kuće«

Vraćajući se na pitanje internacionalizacije, naš sugovornik napominje da »treba ponovno naglasiti kako je ona ključan instrument povećanog stjecanja kompetencija i povećanja poslovnih prilika studenata.«

– Internacionalizacija se provodi u inozemstvu putem svih oblika prekogranične edukacije: mobilnost studenata i djelatnika, međunarodni projekti, programi i pružatelji usluga. Međutim, internacionalizacija se može provoditi i »kod kuće«. Primjerice, putem studijskih programa u najširem smislu: sve aktivnosti kojima se razvija razumijevanje međunarodne i globalne dimenzije visokog obrazovanja kao i interkulturalne vještine. Ekonomski fakultet u Rijeci prvi je konkretno započeo s tim pristupom unutar Sveučilišta, ali i među rijetkima u Republici Hrvatskoj. Nakon međunarodne ljetne škole europskih integracija i međunarodnog poslovanja, koja se na EFRI-ju izvodi od 2005. godine, ova naša sastavnica prva je kreirala kompletan preddiplomski i diplomski sveučilišni program Međunarodnog poslovanja, koji se kompletno izvodi na engleskom jeziku. Ekonomski fakultet vrši i intenzivne pripreme kako bi upravo taj program postao prvi međunarodno akreditiran studijski program Sveučilišta te jedan od vrlo rijetkih takvih programa u Hrvatskoj i ovome dijelu Europe. Ovdje se radi o međunarodnoj akreditaciji EPAS, koja institucionalno garantira program koji spada u najkvalitetnije na svijetu. Cilj je EFRI-ja da se potom međunarodno akreditiraju svi njegovi studijski programi, uključujući doktorske programe. Jedino tako Ekonomski fakultet može konkurirati na regionalnom tržištu i omogućiti praćenje najnovijih trendova kvalitete nastavnog procesa. A to je nešto o čemu i ostale sastavnice sve više razmišljaju, kaže Cvečić.

Mobilnost koriste i studenti doktorskih i ostalih poslije-diplomskih studija, no njihov broj nije toliko zastupljen zbog specifičnih problema oko organiziranja odsustva s radnog mjesta

Mobilnost kao norma

Veli da su, prema istraživanjima EAIE barometra iz 2015. i 2017. godine, o internacionalizaciji visokog obrazovanja u Europi, koje je obuhvatilo preko 2.300 institucija iz 45 zemalja Europskog prostora visokog obrazovanja (European Higher Education Area - EHEA), najvažniji motivi europskih sveučilišta za internacionalizaciju: povećanje kvalitete obrazovanja (i istraživanja), priprema studenta za globalizirani svijet, privlačenje stranih studenta te reputacija, odnosno rangiranje institucija na međunarodnom nivou.

– Već neko vrijeme hrvatska visoka učilišta svjedoci su globalizacije visokoobrazovnog prostora. Europska su visoka učilišta prihvatila proces internacionalizacije, što je dovelo do ukupnog povećanja kvalitete obrazovanja i ubrzanog razvoja znanstvenih istraživanja, pa je stoga internacionalizacija hrvatskih visokih učilišta strateški cilj njihova razvoja. U Finskoj, koja se smatra jednom od najnaprednijih zemalja u području obrazovanja i visokog obrazovanja, međunarodna mobilnost je postala norma, a ne samo nešto poželjno ili atraktivno. Posljedično je ta država postala najatraktivnije i kompetentno okruženje za inovacije i istraživanja, zaključuje doc. dr. Cvečić.

Izgradnja kapaciteta za sveučilište 21. stoljeća

Zadatak je Sveučilišta jasnije prikazati okvire i reperkusije ERASMUS-a i sličnih programa mobilnosti, kako bi i samo Sveučilište postalo kvalitetnije, učinkovitije i bolje prilagođeno međunarodnom okruženju u kojem treba oblikovati mlade Europljane. Programi poput ERASMUS-a trebaju biti i u funkciji umrežavanja i provođenja istraživačkih ciljeva UNIRI-ja, jer se mobilnošću znanstveno-nastavnog kadra omogućuje stvaranje temelja buduće suradnje s partnerskim institucijama, razmjena iskustava te pristup centrima naprednog znanja i vještina. Sve to omogućuje našim djelatnicima inovativne spoznaje i izgradnju kapaciteta za sveučilište 21. stoljeća.

PRAVNI FAKULTET JEDINI HRVATSKI PARTNER U EUROPSKOM PROJEKTU PSEFS

Migracije stanovništva znatno utječu i na imovinske odnose

S obzirom na to da se od države do države, a u nekim slučajevima i unutar samih država kao što je primjer Španjolske, imovinskopravni režimi bitno razlikuju, od toga da ništa ne ulazi pa do toga da sve ulazi u bračnu stečevinu, projekt će doprinijeti boljem razumijevanju zakonskih odredbi 28 članica EU-a

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ, snimio Marko GRACIN

Personalized Solution in European Family and Succession Law (PSEFS) naziv je europskog projekta čiji je jedini hrvatski partner Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci. Riječ je projektu koji je usredotočen na tri uredbe Europske unije koje se odnose na nadležnost, mjerodavno pravo te priznanje i izvršenje odluka u vezi s imovinskim pitanjima koja se pojavljuju kod prekograničnih obitelji u području bračnoimovinskih odnosa, odnosa u pogledu imovine registriranih partnera i nasljednih odnosa. Nositelj projekta je Università degli Studi di Camerino iz Italije, dok su uz riječki Pravni fakultet partneri i Universidad de Almeria iz Španjolske, Univerza v Ljubljani iz Slovenije te Fondazione Scuola di Alta Formazione Giuridica iz Italije. Ukupna vrijednost projekta koji je započeo u studenom prošle godine i završit će u listopadu iduće godine je 340 tisuća eura, a članice riječkog tima doc. dr. Sandra Winkler i izv. prof. dr. Ivana Kunda pojašnjavaju da je namjera projektom podići razinu svijesti o uredbama EU-a, posebice o njihovim mehanizmima koji su usmjereni osiguravanju veće pravne sigurnosti prekograničnih obitelji u pogledu njihovih imovinskih odnosa. Projekt se temelji na dobro poznatom europskom motu »ujedinjeni u različitosti«, a svrha mu je upravo prepoznavanje zajedničkih rješenja na europskoj razini, uz istodobno poštivanje pojedinačnih nacionalnih pravnih poredaka i njihovih posebnosti. Očite različitosti koje postoje u nacionalnim sustavima čine polazišnu točku za razvoj inovativnih rješenja s ciljem uređenja imovinskopravnih odnosa među članovima obitelji s prekograničnim implikacijama.

– Do sada smo se osvijestili o tome da se ljudi kreću, no pitanje je jesu li ljudi koji su odselili u Irsku ili Njemačku svjesni da to u nekim slučajevima može imati utjecaja i na njihovu imovinu. U Hrvatskoj se stupanjem u brak imovina bračnih drugova za vrijeme trajanja braka smatra zajedničkom ako nisu drugačije ugovorili, no u drugim članicama EU nije nužno takva situacija. Sve izraženije migracije stanovništva navode na pitanje koliko zapravo preseljenje utječe na imovinske odnose. Stoga su u siječnju ove godine na snagu stupile uredbe EU-a o bračnoj imovini i imovini registriranih partnerstava, dok je Uredba o nasljeđivanju na snazi gotovo četiri godine. Svrha je tih uredbi pomoći parovima i njihovim obiteljima u uređenju imovinskih odnosa. Uredbe ne propisuju jednako materijalnopravno uređenje u EU-u, već sadrže zajednička pravila o nadležnosti, mjerodavnom pravu te priznanju i izvršenju, pojašnjava Kunda.

Transnacionalne obitelji

U prilog činjenici da su migracije građana unutar EU-a svakodnevna pojava govore podaci studije provedene na zahtjev Europske komisije prema kojima je već 2002. godine više od 5 milijuna državljana EU-a živjelo u državi članici različitoj od države članice njihovoga državljanstva, a približno 2,5 milijuna nekretnina je bilo u vlasništvu supružnika u državama članicama različitim od onih u kojima su supružnici imali boravište. Podaci koje je 2016. godine prikupio Eurostat pokazuju da je, među članovima nešto više od petine kućanstava EU-a u 2014. godini, bio barem jedan useljenik, a u 2017. godini priopćeno je da je ukupno 4,7 milijuna ljudi iselilo u jednu od 28 država članica EU-a. Očigledno je da postoji veliki broj transnacionalnih obitelji u EU-u, a postoji i velik broj njihovih oblika. S obzirom na državljanstvo njihovih članova, obitelji mogu biti intra-EU, ekstra-EU ili miješane. Također se razlikuju s obzirom na strukturu, odnosno obitelj može biti tradicionalna, nuklearna, proširena, samohrana, bez djece ili samačka, a postoje i razlike u formalno pravnom priznavanju s obzirom na nužnost formalnog čina zasnivanja ili seksualno opredjeljenje. Velik broj tih razlika proizlazi iz vrijednosti te kulturnih i socijalnih pravila u državama iz kojih članovi potječu, a upravo uslijed tih razlika, sve transnacionalne obitelji nailaze na iste probleme prilikom suočavanja s pravnim pitanjima njihove svakodnevice.

> *Jedan od osnovnih ciljeva projekta pružanje je informacija i podrške građanima o pitanjima vezanima uz prekogranične obitelji*
>
> Doc. dr. Sandra Winkler

> *U siječnju su na snagu stupile uredbe EU-a o bračnoj imovini i imovini registriranih partnerstava, a njihova je svrha pomoći parovima i njihovim obiteljima u uređenju imovinskih odnosa*
>
> Izv. prof. dr. Ivana Kunda

Hrvatska u liberalnijem prosjeku

Po pitanju obiteljskih odnosa Hrvatska, kaže Kunda, ulazi u liberalniji prosjek EU-a, jer postoje članice koje pod obiteljima podrazumijevaju isključivo heteroseksualne bračne drugove.

– Bilo je zanimljivo saznati gdje smo vrijednosno pozicionirani u odnosu na druge države članice EU-a. Djelomično se radi o nasljeđu, jer u Hrvatskoj se životna zajednica koja nije okrunjena brakom priznavala još 70-tih godina prošlog stoljeća, dok su pravni učinci takvih zajednica u nekim zemljama, poput Italije, priznati tek unatrag nekoliko godina. U tom kontekstu mi nismo, barem na papiru, isključivo društvo, ističe Kunda.

Lakše snalaženje u šumi propisa i zakona prekograničnim obiteljima upravo će omogućiti PSEFS projekt, jer kako napominje Winkler jedan od osnovnih ciljeva projekta pružanje je informacija i podrške građanima o pitanjima vezanima uz prekogranične obitelji.

– Za tu svrhu izrađena su dva letka na pet jezika s korisnim informacijama koje građani mogu naći na web stranici projekta. Projekt je podijeljen u nekoliko etapa. Riječki Pravni fakultet bio je voditelj prve etape koja je okončana dvodnevnom konferencijom na kojoj se okupilo pedesetak izlagača iz 13 država čiji smo mi bili domaćini. U sklopu našeg vođenja prikupljali smo podatke iz svih 28 država članica EU-a o imovinskim odnosima u obitelji i nasljednom pravu. Temeljem prikupljenih podataka projektni tim je izradio izvješće o metodologiji istraživanja te taksonomiji životnih zajednica po državama članicama. Time se stječe uvid u raznolikost pravne regulacije u ovom području, ali i u podudarnosti koje postoje među pravnim rješenjima u nekim državama članicama, a nacionalna izvješća, u čijoj je izradi sudjelovalo preko 50 autora, također su dostupna na našoj web stranici u objedinjenom e-izdanju. Napravili smo i atlas pravnog uređenja imovinskopravnog i nasljednopravnog režima država članica EU-a koji je dostupan na istoj internetskoj stranici te klikom omogućuje odabir pojedine države članice i jednostavno snalaženje u imovinskopravnim i nasljednopravnim režimima, pojašnjava Winkler.

I bankovni računi

Dodajući kako se obiteljima otvara mogućnost uređenja imovinskopravnih odnosa prije seljenja, Kunda navodi kako je moguće sklapanje ugovora po kojem će se bračni ili drugi partneri usuglasiti da žele primjenu hrvatskog (ili nekog drugog) pravnog režima bez obzira što napuštaju Hrvatsku. To je posebno važno jer se uredbe primjenjuju samo na brakove sklopljene i partnerstva registrirana nakon njihovog stupanja na snagu, dok se na ranije primjenjuju samo ako su bračni drugovi ili registrirani partneri sklopili ugovor kojim uređuju svoju imovinu.

– Uredbe se, međutim, ne odnose samo na obitelji koje se sele u drugu državu, već i na građane koji u inozemstvu imaju bankovne račune, nekretnine ili drugu imovinu, za koje također vrijedi navedeno vremensko ograničenje primjene. Jedan od rezultata projekta bit će i izrada smjernica vezanih upravo za takve ugovore što bi građanima i stručnjacima trebalo olakšati snalaženje u novim pravnim okvirima, kaže Kunda.

S obzirom na to da se od države do države, a u nekim slučajevima i unutar samih država kao što je primjer Španjolske, imovinskopravni režimi bitno razlikuju, od toga da ništa ne ulazi pa do toga da sve ulazi u bračnu stečevinu, projekt će doprinijeti boljem razumijevanju zakonskih odredbi 28 članica EU-a. Pružit će usporedni pregled nacionalnih zakonodavstava i normativnih rješenja temeljenih na tradicionalnim obrascima prijenosa imovinskih prava te njegovo jasno razgraničavanje s novim pristupom.

Građanima se pruža mogućnost da urede pravni status svoje prekogranične obiteljske imovine, saznaju koji je sud nadležan u slučaju spora i koje je mjerodavno pravo te da istraže kako sudsku odluku mogu koristiti u drugoj državi članici. Stvorit će se i mreža institucija koje su vodeće u najboljim praksama u primjeni obiteljskog i nasljednog zakonodavstva EU-a i koje, koristeći posebnu elektroničku platformu, međusobno dijele predmete i pitanja, a građani se pozivaju da pomognu u prikupljanju informacija o prekograničnim obiteljima i brakovima ispunjavanjem anonimnog upitnika PSEFS-a.

Na okupu iskusne institucije

Partnerstvo između Sveučilišta u Camerinu, Pravnog fakulteta u Rijeci, Sveučilišta u Ljubljani, Sveučilišta u Almeriji i zaklade Scuola di Alta Formazione Giuridica predstavlja posebni sklop iskusnih institucija iz različitih država članica EU-a objedinjenih predanošću, radu i istraživanju na nacionalnoj i na međunarodnoj razini. Izbor partnera temeljen je na različitim logičkim vodiljama, s jedne strane, uključene su dvije »nove« države članice Hrvatska i Slovenija i dvije »stare« države članice Italija i Španjolska. Sve te države imaju zajedničku posebnost da bilježe specifične pravne pristupe uređenju obiteljskopravnih i nasljednopravnih pitanja. Timove pojedinačnih partnera konzorcija čine stručnjaci iz područja građanskog prava, trgovačkog prava, obiteljskog prava, međunarodnog privatnog prava, europskog prava, građanskog procesnog prava i socijalnog prava, a uz Ivanu Kundu i Sandru Winkler riječki tim čine: Maja Bukovac Puvača, Nenad Hlača, Adrijana Martinović, Danijela Vrbljanac i Jelena Mitrović.

IZV. PROF. DR. LUKA TRAVEN, VODITELJ PROJEKTA KOJI FINANCIRA EUROPSKA KOMISIJA U SKLOPU OKVIRA OBZOR2020 »PORT IOT FOR ENVIRONMENTAL LEVERAGE«

OBITELJSKI ALBUM

Utjecaj luke na okoliš i zdravlje

Kvalitetno praćenje utjecaja na okoliš, te optimizacija procesa transporta tereta od velike je važnosti za riječku luku, pogotovo obzirom na projekt Rijeka Gateway i postojeća ulaganja u lučku infrastrukturu. U svakom slučaju, zaključuje Traven, primjenom rezultata istraživanja moći će se utvrditi u kojoj mjeri riječka luka utječe na okoliš i kakve su joj ekološke performanse u odnosu na druga, slična lučka područja

Elvira MARINKOVIĆ ŠKOMRLJ

Izv. prof. dr. Luka Traven voditelj je projekta koji financira Europska komisija u sklopu okvira Obzor2020 »Port IoT for Environmental Leverage« — 'akronim: PIXEL' br. ugovora: 769355, EU Framework Programme for Research and Innovation, HORIZON 2020: »Mobility for Growth«, Topic: MG-7-3-2017 »The Port of the Future«, koji se bavi načinima optimizacije lučkih procesa u cilju smanjenja njihovog utjecaja na okoliš i zdravlje ljudi.

Tijekom svoje akademske karijere bavio se karakterizacijom zdravstvenih i ekoloških rizika te proučavao načine integracije kemijskog i biološkog praćenja stanja okoliša. Bio je suradnik na većem broju projekata financiranih od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja, suradnik je na europskom projektu New Technologies for Macro and Micoplastic Detection and Analysis in the Adriatic Basin; Interreg CRO – ITA. Publicirao je radove u najznačajnijim časopisima u području zaštite okoliša te surađivao s većim brojem časopisa u svojstvu recenzenta. Nositelj je kolegija Zaštita okoliša, Gospodarenje otpadom na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci te voditelj kolegija Onečišćenje zraka i zdravstveni rizici na doktorskom studiju Zdravstveno i ekološko inženjerstvo. U razdoblju od 2010. do 2011. godine obnašao je dužnost voditelja Centra za čistiju proizvodnju Sveučilišta u Rijeci te pružao savjetodavne usluge većem broju konkretnih projekata u zaštiti okoliša.

Prema njegovim riječima glavni cilj projekta PIXEL je izrada IT sustava temeljenog na senzorima koji bi omogućio optimizaciju procesa prekrcaja tereta u lučkim područjima sa svrhom smanjenja utjecaja na okoliš na što manju mjeru. Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci zadužen je u sklopu projekta za izradu okolišnog indeksa putem kojeg će se svi aspekti utjecaja lučkih procesa na okoliš objediniti u jedan jedinstveni pokazatelj.

Okolišni indeks

– Uz pomoć automatiziranog prikupljanja podataka (IoT senzori) i primjenom matematičkog algoritma koji će na temelju tih podataka izračunavati okolišni indeks, moći će se u realnom vremenu pratiti utjecaj luke na okoliš. Takav sustav praćenja za sada još ne postoji i ukoliko se projekt uspješno odradi to će biti novost kako na Europskoj tako i na svjetskoj razini. Osim toga okolišni indeks omogućiti će i kvantitativnu usporedbu i rangiranje luka obzirom na njihove ekološke performanse što primjenom trenutačne metodologije praćenja utjecaja na okoliš nije moguće, pojašnjava Traven te ističe kako je nužna suradnja i akademske zajednice koja radi na teoretskoj razradi vezano za modeliranje i optimizaciju sustava praćenja utjecaja na okoliš, privrednih subjekata koji će teoretski koncept operativno osposobiti da se može primijeniti te luka koji su krajnji korisnik rezultata projekta.

Treba istaknuti da je ukupni budžet projekta 4.890.222,5 eura, dok dio Medicinskog fakulteta iznosi 307.500 eura, a govoreći o značenju projekta za Medicinski fakultet Traven kaže kako je politika kvalitete Medicinskog fakulteta u Rijeci u skladu s misijom, vizijom i ciljevima Fakulteta i Sveučilišta u Rijeci definiranim u Strategiji razvoja Medicinskog fakulteta u Rijeci 2019.-2025. koja se između ostalog temelji na kontinuiranom praćenju i unaprjeđivanju obrazovne, znanstveno-istraživačke i stručne aktivnosti kako bi se osigurao stalni rast kvalitete i kompetitivnosti nastavnog, znanstvenog i stručnog rada te omogućio transfer znanja u praksu.

– Izrada kompozitnog indeksa za procjenu ekoloških performansi industrijskih postrojenja važan je akademski doprinos s potencijalima za primjenu u industriji te bi se time omogućila suradnja s privredom, što je jedna od temeljnih odrednica strategije Sveučilišta u Rijeci i što bi omogućilo da se istraživanja provedena na našem Fakultetu prenesu izvan akademskih granica. Uz to, navedeno istraživanje omogućilo bi uspostavu jednog novog interdisciplinarnog smjera istraživanja, izobrazbu novih doktoranada te omogućio našoj istraživačkoj grupi, a time i Fakultetu da i dalje uspješno aplicira na nove međunarodne iznimno kompetitivne europske natječaje.

Zagađenje na više razina

Iako ne kao nekad, Rijeka je lučki grad što pretpostavlja određeno zagađenje na više razina (zrak, voda, buka...). Odgovarajući na pitanje može li i hoće li projekt odgovoriti kako riješiti te probleme, Traven odgovara potvrdno.

– Projekt rješava općenito problematiku utjecaja lučkih područja na okoliš, pa tako i riječke luke. Nakon završetka istraživanja bilo bi zanimljivo rezultate istraživanje primijeniti i na riječku luku. Kvalitetno praćenje utjecaja na okoliš, te optimizacija procesa transporta tereta od velike je važnosti za riječku luku pogotovo obzirom na projekt Rijeka Gateway i postojeća ulaganja u lučku infrastrukturu. U svakom slučaju, zaključuje Traven, primjenom rezultata istraživanja moći će se utvrditi u kojoj mjeri riječka luka utječe na okoliš i kakve su joj ekološke performanse u odnosu na druga, slična, lučka područja.

> *Izrada kompozitnog indeksa za procjenu ekoloških performansi industrijskih postrojenja važan je akademski doprinos s potencijalima za primjenu u industriji te bi se time omogućila suradnja s privredom, što je jedna od temeljnih odrednica strategije Sveučilišta u Rijeci*
>
> Izv. prof. dr. Luka Traven

Partneri PIXEL-a

Projektni partneri potječu iz različitih domena koji uključuju akademsku zajednicu, lučke uprave, konzultantske tvrtke, te druge privredne subjekte. Na projektu ukupno radi 14 projektnih partnera. Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci ima veliku važnost za provedbu projekta obzirom da je isti nositelj jednog od tehnički radnih paketa projekta.

1. *UNIVERSITAT POLITECNICA DE VALENCIA (UPV)* - koordinator projekta
2. *PRODEVELOP (PRODEVELOP), VALENCIA* 46001, Spain,
3. *XLAB RAZVOJ PROGRAMSKE OPREME IN SVETOVANJE DOO (XLAB), LJUBLJANA* 1000, Slovenia,
4. *INSIEL - INFORMATICA PER IL SISTEMA DEGLI ENTI LOCALI S.P.A. (INSIEL), TRIESTE* 34133, Italy
5. *CENTRE AQUITAIN DES TECHNOLOGIES DEL'INFORMATION ET ELECTRONIQUES - CATIE (CATIE), TALENCE* 33400, France,
6. *ORANGE SA (ORANGE SA), PARIS* 75015,France,
7. *CREOCEAN (Consultancy), LA ROCHELLE* 17000, France,
8. *SVEUCILISTE U RIJECI, MEDICINSKI FAKULTET (MEDRI), BRACE BRANCHETTA 20, RIJEKA* 51000, Croatia,
9. *STAZIONI DOGANALI AUTOPORTUALI GORIZIA SPA (SDAG), GORIZIA* 34170, Italy,
10. *Thessaloniki Port Authority SA (ThPA SA), THESSALONIKI* 54110, Greece,
11. *PIRAEUS PORT AUTHORITY SA (PPA SA), PIRAEUS* 18538, Greece,
12. *CCIAA DI GORIZIA - AZIENDA SPECIALE PER IL PORTO DI MONFALCONE (ASPM), MONFALCONE* 34170, Italy,
13. *GRAND PORT MARITIME DE BORDEAUX (GPMB), BORDEAUX* 33082, France,
14. *IPEOPLE LIMITED (IPEOPLE LIMITED), LONDON* W1S 1HS, United Kingdom,
15. *ETHNIKO KENTRO EREVNAS KAI TECHNOLOGIKIS ANAPTYXIS (CERTH), THERMI THESSALONIKI* 57001, Greece

NA KONFERENCIJI EKONOMSKOG FAKULTETA SVJETSKI POZNATI EKONOMIST ROBERT J. BARRO

Javna potrošnja mora biti efikasna

Barro je predstavnik neoklasične škole, te se u tom smislu zalaže za deregulaciju, porezno rasterećenje, te kritizira pretjerano tiskanje novca

U organizaciji Ekonomskog fakulteta u Rijeci ovaj je mjesec u Opatiji održana trodnevna konferencija pod nazivom »Smart Governments, Regions and Cities - Economics of Digital Transformation«. Na konferenciji je govorio i poznati američki ekonomist s Harvarda Robert J. Barro. Riječ je o jednom od najcitiranijih i najutjecajnijih makroekonomista današnjice koji je ovdje održao predavanje o utjecaju poreza i regulacije na ekonomski rast. Barro je inače predstavnik nove neoklasične škole, u tom smislu zalaže se za deregulaciju, porezno rasterećenje, kritizira pretjerano tiskanje novca i sve što uz to ide. Poznata je njegova debata s također slavnim američkim makroekonomistom i nobelovcem Paulom Krugmanom, koji više naginje kejnezijanskoj liniji. Barro se između ostalog pomalo pesimistično odredio glede buduće ekonomske perspektive i rasta, te je donekle kritizirao ekonomsku politiku SAD-a u dijelu u kojem se ona oslanja pretjerano oslanja na tiskanje novca i izdavanje obveznica, u čemu se, pojasnio je, slažu obje političke opcije. Kritizirao je politiku trgovinskog rata za koju smatra da prijeti i fiskalnoj stabilnosti, te politiku visokih javnih rashoda i državne potrošnje u koju ulaze i infrastrukturne investicije.

R.BRMALJ

Profesor Robert J. Barro

Deregulacija i rast

Predsjednik programskog odbora konferencije izv. prof. dr. Saša Drezgić kaže da je točno da je Barro predstavnik neoklasične teorije, pri čemu se zalaže za deregulaciju, što manje poreze i rashode i slično.

R.BRMALJ

> *Kad je riječ o javnim rashodima, Barro ne govori da su javni rashodi nepotrebni, nego da treba dobro osmisliti kakve javne rashode, odnosno kakvu strukturu javnih rashoda trebamo*
>
> Izv. prof. dr. Saša Drezgić

R.BRMALJ

– Međutim, važno je naglasiti da je njegov stav prije svega usmjeren na činjenicu da je država, u smislu državnih rashoda, prevelika, a nije dovoljno efikasna. Barro je između ostalog govorio i o Doing Business ljestvici Svjetske banke, gdje je SAD na vrhu, a Hrvatska primjerice ne stoji dobro, štoviše, još po malo i nazadujemo. Poanta je dakle da bi država trebala biti efikasnija. Kad je riječ o javnim rashodima, Barro ne govori da su javni rashodi nepotrebni, nego da treba dobro osmisliti kakve javne rashode, odnosno kakvu strukturu javnih rashoda trebamo. Zalaže se pritom da javna potrošnja ima realne učinke na gospodarstvo, znači, ako nije efikasna, onda je svejedno kako se financira - dizanjem poreza ili zaduživanjem. Naglasak je dakle na njenoj strukturi, dok je izvor financiranja onda sekundarno pitanje, pojašnjava Drezgić. Pitanje je, veli, povećavamo li potrošnju u većoj mjeri nego je potrebno.

– Istina je da je Barro kritizirao tekuće tiskanje novca u SAD-u, no to je više kritika u smislu da je trenutna ekonomska politika američkog predsjednika Trumpa možda nedovoljno znanstveno argumentirana. Barro se dakle pribojava da iza postojećih politika ne stoji ozbiljna ekonomska kalkulacija, odnosno ozbiljna ekonomska istraživanja, već da se temelji na stavovima koji nisu dovoljno stručno potkrijepljeni, rekao je Drezgić. O makroekonomskim perspektivama na konferenciji je govorio i guverner Hrvatske narodne banke Boris Vujčić, upozorivši da je prostor za djelovanje fiskalne i monetarne politike u slučaju neke nove krize u eurozoni sužen, pri čemu je monetarna politika cijelo vrijeme ekspanzivna te zapravo još uopće nije ni nastupila njena normalizacija, a da bi onda u perspektivi opet mogla biti protuciklička.

Rijeka je pametna

Riječki gradonačelnik Vojko Obersnel kazao je da je Rijeka bila, jest i i nastavit će biti grad koji razvija održivost temeljenu na znanju i inovacijama. Kaže da je Rijeka šire prepoznata kao grad koji se razvija sukladno konceptu pametnog grada, te je dobitnik brojnih nagrada koje to dokazuju, a cilj je veća kvaliteta javnih usluga.

Rektorica riječkog sveučilišta prof. dr. Snježana Prijić Samaržija kazala je da digitalna transformacija neizbježno podrazumijeva veoma ozbiljne izazove za znanost, istraživanje, vlade, te naš svakodnevni život. Pozdravila je konferenciju, naglasila važnost institucionalnog pristupa i odgovornosti, te važnost suradnje pri čemu, dodala je, upravo Ekonomski fakultet razumije izazove i pokušava predložiti rješenje.

– Drugi naš partner je lokalna vlast, pri čemu je Rijeka najuspješniji pametni grad u Hrvatskoj, dok Primorsko-goranska županija ima najproaktivniju regionalnu agenciju koja promovira područje digitalne ekonomije i koncept pametne regije. Zajedno imamo puno planova i očekivanja i uvjerena sam da ćemo naći i snage i motivacije, rekla je Prijić Samaržija.

Aneli DRAGOJEVIĆ MIJATOVIĆ

NA UČITELJSKOM FAKULTETU ODRŽANA MEDITERANSKA ZNANSTVENA KONFERENCIJA

Suradnja i umrežavanje istraživača odgojnih i obrazovnih tema

Educational Systems and Societal Changes: Challenges and Opportunities / ESSCCO, (Obrazovni sustavi i društvene promjene: izazovi i mogućnosti) naziv je Mediteranske znanstvene konferencije čiji je domaćin bio Učiteljski fakultet. Riječ je od dvodnevnoj znanstvenoj konferenciji o suvremenim izazovima u odgoju, i čiji su suorganizatori bili Hrvatsko udruženje za obrazovna istraživanja i Učiteljski fakultet iz Malte (University of Malta, Faculty of Education), a međunarodni znanstveni skup omogućio je suradnju i umrežavanje istraživača koji istražuju i propituju odgojne i obrazovne teme u sklopu različitih znanstvenih disciplina. Programom konferencije obuhvaćena su predstavljanja najnovijih znanstvenih i stručnih dostignuća iz područja odgoja i obrazovanja, interaktivne rasprave, poster-prezentacije i ostali oblici međusobne razmjene iskustava.

Konferencija je okupila istaknute znanstvenike koji se bave odgojno-obrazovnom problematikom, metodičare, pedagoge, psihologe, sociologe i edukacijske rehabilitatore iz devet europskih zemalja, odnosno Italije, Francuske, Španjolske, Slovenije, Srbije, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Malte i Hrvatske te Sjedinjenih Američkih Država i Južnoafričke Republike, osamdesetak je sudionika održalo 55 tematskih izlaganja. Raspravljalo se o suvremenim pristupima u institucijskom odgoju i obrazovanju, izazovima suvremenog učenja i poučavanja, sudjelovanju djece i mladih u suvremenom društvu, promijenjivom djetinjstvu, socijalnoj (ne)jednakosti u odgoju i obrazovanju, osjetljivim skupinama djece i mladih te o inicijalnom obrazovanju nastavnika, odgajatelja i profesionalnom razvoju. Održana su i dva plenarna predavanja pa je tako rektorica Sveučilišta u Rijeci, prof. dr. Snježana Prijić Samaržija održala predavanje pod nazivom »New challenges for higher education in a changing world«, dok je prof. dr. Régis Malet sa Sveučilišta u Bordeauxu održao predavanje na temu »Empowering teachers for inclusion in schools: comparative perspectives on some challenges ahead«.

M.GRACIN

Osim knjižice sažetaka odabrani znanstveni radovi bit će objavljeni u specijalnom broju časopisa »Odgojno-obrazovne teme« Učiteljskoga fakulteta u Rijeci, a u sklopu Mediteranske znanstvene konferencije otvorena je i izložba likovnih radova studenata Učiteljskoga fakulteta. Održavanje skupa podržali su i financijski potpomogli Grad Rijeka i Primorsko-goranska županija.

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ

Impressum Direktorica: Ankica KRULJAC ■ Glavna urednica Slavica BAKIĆ ■ Urednica priloga: Aneli DRAGOJEVIĆ MIJATOVIĆ ■ Grafičke urednice Anamarija RELJAC, Tea LILIĆ PRIBANIĆ